

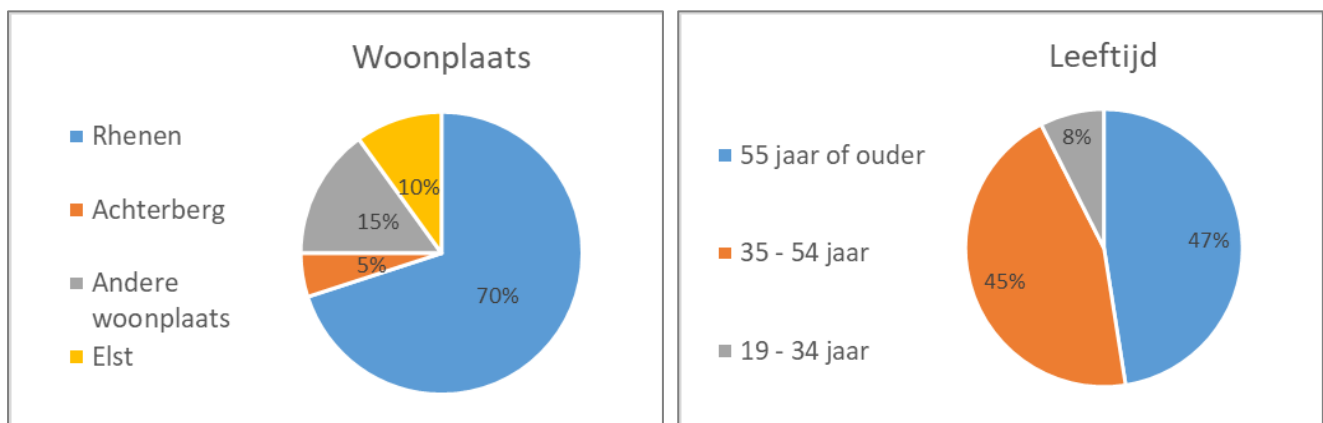

Verslag bijeenkomst 15 september

Samen met alle inwoners, professionals en ondernemers maakt de gemeente een Visie op Rhenen voor het jaar 2035. Als eerste onderzochten we de schatten van Rhenen en de ontwikkelingen die in de Rhenense maatschappij plaatsvinden. In een bijeenkomst op woensdag 15 september zijn deze resultaten gepresenteerd en besproken.

Programma

- Wethouder Hans Boerkamp verwelkomde de aanwezigen. Aanwezig waren bijna 50 inwoners, ondernemers, beleidsmedewerkers en raadsleden.
- Daarna volgde een presentatie over de belangrijkste resultaten uit het onderzoek naar ontwikkelingen in de gemeente.
- Vervolgens ging de groep uiteen om in klein gezelschap per thema twee vragen te beantwoorden:
 1. Wat valt op aan jouw thema?
 2. Wat zijn de raakvlakken met de andere thema's?

Presentatie uitkomsten trend onderzoek

Start van de bijeenkomst was een presentatie van Renate Kenter van bureau De Ruijter Strategie. Dit bureau heeft voor de Visie op Rhenen een trendverkenning uitgevoerd. De belangrijkste feitelijke ontwikkelingen zijn op 6 thema's in beeld gebracht. Wat er gebeurt op deze thema's in de gemeente Rhenen vormt de basis om naar de toekomst te kijken.

Per thema zijn de belangrijkste resultaten samengevat in een Trendsheet. U vindt ze en het complete rapport Trendverkenning op www.rhenen.nl/rhenen2035

Thema's trendonderzoek:

1. [Wonen & leven](#)
2. [Werken & ondernemen](#)
3. [Gezondheid & zorg](#)
4. [Verduurzaming & klimaatverandering](#)
5. [Ruimtegebruik & mobiliteit](#)
6. [Technologie & innovatie](#)

Belangrijkste conclusies Trendverkenning

1. Rhenen wordt groter, grijzer en diverser qua inwoners
2. Woningmarkt uit balans: mismatch vraag en aanbod en tekort betaalbare woningen
3. De economische structuur van Rhenen verandert
4. Meer met minder: de behoefte aan zorg en ondersteuning van met name ouderen met dementie zal behoorlijk toenemen en er zijn naar verhouding minder mantelzorgers om dit op te vangen
5. Minder ruimte voor jongeren
6. Rhenen verduurzaamt, maar is gevoelig voor de effecten van klimaatverandering
7. Toenemende concurrentie om ruimte: wonen, recreatie, natuur, bedrijvigheid, landbouw en energieopwekking
8. Toenemend fileprobleem
9. Transitie naar digitaal, smart en circulair

Alle deelnemers hebben vooraf een link naar het trendrapport ontvangen.

1. Thema Wonen en leven

Wat valt op aan de trendsheet?

- De financiële posities van huishoudens missen. Bijvoorbeeld de inkomensposities en aantallen huishoudens met betalingsrisico's (waardoor de woonlasten niet meer opgebracht kunnen worden).
- Toename van aantal mensen met dementie. Dit hangt samen met vergrijzing. De combinatie van ouderen die langer thuis (moeten) wonen en dementie betekent dat er veel ondersteuning nodig is.
- Stijgende criminaliteit. Dit is met name de cybercriminaliteit.

Aanvullende opmerking:

- Verenigingen hebben moeite met het krijgen van actieve vrijwilligers. Dat is jammer, want de verenigingen die draaien op deze vrijwilligers, zorgen voor samenhang in de maatschappij.

Vragen:

- Hoe verhoudt Rhenen zich tot omliggende gemeenten in de regio als het gaat om de cijfers die worden getoond bij het thema wonen en leven?
- Antwoord: zie www.waarstaatjegemeente.nl
- Op veiligheid scoort Rhenen laag. Betekent dit dat mensen zich niet veilig voelen of dat er weinig misdrijven zijn?
- Hoe kan het dat de vraag naar woningen sterker is toegenomen dan het aanbod?
- Antwoord: het is een combinatie van zaken.
 - ouderen wonen langer in hun ééngezinwoning
 - minder mensen wonen samen in één huis (de huizenbezetting verdund)
 - geen aanbod van kleinere woningen
 - mensen in huurwoningen die willen kopen, kunnen dit niet. De huurmarkt staat dus stil.
 - Rhenen is voor mensen uit de randstad aantrekkelijk om zich te vestigen.
- Kunnen we naar andere woonvormen toe? Samen wonen en samen leven voor ouderen en jongeren. Antwoord: creatieve woonvormen zijn lastig door de huurbescherming. Bijvoorbeeld: 'inwonen', het splitsen van woningen.
Een leegstaand agrarisch bedrijf kan een woongemeenschap worden of een samenwoongroep.
Containerwoningen en kangoeroewoningen.
In kelders zelfstandige woonruimte maken.
Met de Universiteit Wageningen uitzoeken hoe binnen het gebied waar verstedelijking mag plaatsvinden meer woningen kunnen worden gebouwd. In hoeverre kunnen de heuvels worden gebruikt voor 'hellingwoningen' en zijn er mogelijkheden voor Tiny Houses?

Meer groen toevoegen. Daktuinen, daktuinen als schooltuin, inpandige garage, een huiseigenaar als eigenaar van omringende natuur. Wat als mensen minder affiniteit hebben met tuinonderhoud? Misschien werkt dit beter bij creatieve woonvormen: een woongemeenschap die verantwoordelijkheid neemt voor natuur.

Ideeën:

- Om efficiënter om te gaan met de beperkte ruimte, zouden de sportvelden beter benut kunnen worden, door ze bijvoorbeeld multifunctioneel te gebruiken.
- Waar nu de tennisbanen en voetbalvelden liggen een wooncomplex van twee verdiepingen bouwen. Bovenop het wooncomplex komen dan de speelvelden, inclusief kantinegebouwen en kleedkamers. Zo maak je beter gebruik van de ruimte.

Conclusie:

Het is belangrijk om met elkaar te zoeken naar creatieve oplossingen en thema's met elkaar te verbinden.

2. Werken & ondernemen

Wat valt op aan de trendsheet?

- a. Groei van de toeristische sector
- b. Aantal niet dagelijkse bestedingen in andere gemeente (49%)
- c. Bijna 20% van de beroepsbevolking is zelfstandig ondernemer

Vragen naar aanleiding van de trendsheet

- Er wordt gesproken over ongeveer 80.000 toeristische overnachtingen in Rhenen in 2020. Waar vinden deze overnachtingen precies plaats (spreiding)?

Verbinding met andere thema's:

- Werken & Ondernemen en Toerisme

Uit de trendsheet blijkt dat er behoefte is aan overnachtingen in de gemeente Rhenen. Blijkbaar willen mensen Rhenen zien, niet alleen om even door heen te fietsen, maar ook om meerdere dagen te verblijven. Daarbij heeft Rhenen ook een groot horeca-aanbod, dat veel dagjesmensen trekt. Hierbij ook in ogenschouw nemen dat dit ook problemen met zich mee kan brengen: overlast, verkeer en parkeren. Ook Ouwehand trekt veel dagjesmensen aan, wel belangrijk om ook kenbaar te maken onder toerisme dat Rhenen meer te bieden heeft dan alleen Ouwehand.

- Werken & Ondernemen en Wonen

Corona heeft veel invloed gehad op de relatie tussen werken en wonen. Mensen hebben hun werk vooral thuis moeten doen. In de groep kwamen zowel positieve als negatieve effecten van het thuiswerken naar voren:

- Slecht voor geestelijk welzijn --> geen scheiding tussen werk/privé.
- Weinig fysiek contact wat slecht is voor geestelijk welzijn.
- Vanuit mobiliteit is het gedeeltelijk thuiswerken en voor een deel op kantoor juist wel een gewenste ontwikkeling, omdat het de drukte op de wegen terugdringt.

- Werken & Ondernemen en Samenleving/Overheid

Opvallend in de trendsheet is dat veel niet dagelijkse inkopen worden gedaan in andere gemeenten. Volgens de deelnemende ondernemers heeft dit te maken met de onwetendheid in de Rhenense samenleving over het aanbod in Rhenen. Er is op dit moment nog weinig bewustzijn over het aanbod, dit bewustzijn moet vergroot worden.

Ook bij de gemeente is er veel onwetendheid over wat er allemaal in Rhenen zit. Er wordt aangegeven dat er op dit moment geen goede lijst is van de ondernemers uit Rhenen. Om goed samen te kunnen werken met bedrijven is het van belang dat de gemeente weet welke bedrijven er allemaal zijn. Op deze manier kan er kennis worden uitgewisseld en kunnen ondernemers wellicht ingeschakeld worden als het gaat om bepaalde vraagstukken.

3. Gezondheid & zorg

Wat valt op aan de trendsheet?

- a. Toename dementie. Cijfers dementie zijn schrikbarend hoog.
- b. Percentage 24/7 wonen/zware zorg is groot. Dit klopt wanneer instelling Zideris in deze cijfers zijn meegenomen.
- c. Jongeren voelen zich gezonder versus toename wachtlijst jeugdzorg. Dit lijkt een tegenstelling*. Aangegeven wordt dat gezondheid meer is dan de afwezigheid van ziektes.
- d. Afname van mantelzorg.

**De projectgroep heeft dit nagevraagd. De cijfers kloppen. Het is geen tegenstelling. De toename van de wachtlijst jeugdzorg komt met name door de jeugd die zich op het sociale/psychische vlak niet goed voelen. Uit de cijfers blijkt dat deze groep is toegenomen.*

Verbinding met andere thema's:

- Wonen & leven:
 - Door toename dementerende ouderen is meer 24/7 zorg woningen nodig. Zideris geeft aan dat dementerende inwoners een specifieke vorm van huisvesting nodig hebben. Zij willen hun huisvesting aanpassen.
- Werken en ondernemen:
 - Er zijn werkplekken/personeel om die dementerenden te verzorgen. Gelijktijdig moet hier huisvesting voor geregeld worden.
 - Kwaliteit/ scholing van het personeel.
- Verduurzaming en klimaatverandering:
 - Voorkomen van hittestress draagt bij aan een betere gezondheid.
 - Groene inrichting van de woonomgeving zorgt voor aantrekkelijk woon- en leefklimaat waardoor toekomstig personeel en potentiële mantelzorgers zich ook willen vestigen in de gemeente.
 - Zie duurzaamheid als een oplossing. Leg slimme verbindingen bijvoorbeeld met wonen en natuur, zorg voor mede eigenaarschap van natuur/groen.
- Mobiliteit:
 - Rol OV wordt gemist. Dit zorgt voor negatieve spiraal, want leidt tot meer autogebruik bijvoorbeeld.
 - Maak goede en veilige fietsverbindingen. Hierdoor neemt bewegen ook toe. Er wordt weinig gefietst omdat de fietspaden in Rhenen niet veilig zijn.

Aandacht wordt gevraagd om het doelgroepenbeleid integraal op te pakken.

4. Verduurzaming & klimaatverandering

Verbinding met andere thema's:

1. Verduurzaming staat in relatie met (extensieve) landbouw.
2. Verduurzaming staat in relatie met een levendige (groene) kern, een groene kern heeft een positieve werking op wonen.
3. Duurzame energieopwekking kan ook toerisme stimuleren (gemeente Rhenen als groene en duurzame gemeente).
4. Door regeneratieve landbouw (landbouw met aandacht voor het bodemleven) kan landbouw verder verduurzamen en kan stikstof-productie afnemen.
5. Gemeente Rhenen ligt naast de Rijn, deze kan als energiebron worden gebruikt. Hiervoor is innovatieve technologie beschikbaar. Dit is een kans om te onderzoeken.
6. Er ligt een verbinding met energiegebruik met o.a. vervoer en agrarische sector.
7. Als je gaat verduurzamen dan is communicatie in de taal van de doelgroepen noodzakelijk.

Inzichten van de werkgroep:

- Verduurzaming en klimaatverandering gaat niet alleen over energieopwekking maar voornamelijk om minder energieverbruik
- Huishoudelijk afval is gestegen de afgelopen tijd. Gemeente moet aandacht geven aan afvalinzameling
- Verduurzaming heeft ook te maken met matiging. Niet alles moet zomaar meer kunnen, zoals goedkope vluchten.
- In het trendonderzoek worden de onderwerpen gemist:
 - Parameters over biodiversiteit en bomen
 - in welke mate is er sprake van ultra-fijnstof
 - Gemeente Rhenen wil in 2040 energie-neutraal zijn. Dit is wel heel ver in de tijd
 - Onderzoek van Urgenda wordt gemist in het trendonderzoek

Ideeën:

- Samenwerking zoeken met Tech Universiteiten om kleine onderwatermolens te ontwikkelen. Deze kunnen langs de gehele Rhenense Rijn geplaatst worden om energie op te wekken. Dit realiseren door middel van subsidie, bijvoorbeeld van het Nationaal Groeifonds. Zo kan een proefproject ontstaan.

Conclusie:

Belangrijkste inzicht van de werkgroep: de mens is onderdeel van de natuur.

5. Ruimtegebruik & mobiliteit

Wat valt op aan de trendsheet?

- a. In Rhenen wordt veel minder gefietst dan in andere gemeenten. Dit kan worden verklaard door het hoogteverschil, maar er is ook een gebrek aan veilige fietsroutes, met name om te fietsen met kinderen.
- b. De N225 ontbreekt in de trendsheet en in het trendrapport. Voor de inwoners van gemeente Rhenen is deze verbindingsweg ook relevant.
- c. Het openbaar vervoer wordt gemist. Busverbindingen zijn in de afgelopen jaren verslechterd. Hier is sprake van een vicieuze cirkel: doordat bussen minder reizen wordt het minder aantrekkelijk om de bus te nemen, daardoor zitten er weer minder mensen in de bus en gaan er nog minder bussen reizen. De treinverbinding als sterk punt wordt ook niet genoemd in de trendsheet.

Verbinding met andere thema's:

1. Ruimtegebruik & mobiliteit kan niet los worden gezien van de andere thema's, aangezien vanuit veel verschillende kanten een ruimteclaim wordt neergelegd. De vraag is of deze opgaven allemaal gerealiseerd kunnen worden binnen de gemeentegrenzen. Er zullen dus echt keuzes gemaakt moeten worden.
2. Wonen & leven:
 - meer mensen van buitenaf komen in Rhenen wonen, dit zijn veelal forenzen waardoor mobiliteit weer toeneemt. Dit is ook een dilemma hoe je ruimte biedt aan starters uit Rhenen zelf. Als ouderen verhuizen, komt er een gezinswoning vrij, maar deze worden vaak gekocht door mensen van buiten. Daarnaast verhuizen veel ouderen met eigen koopwoning niet zomaar omdat ze een lage hypotheek hebben (veel afgelost).
 - Binnen de gemeentegrenzen is een groot deel van de N225 woonstraat. Ook hier is het erg druk (files) en verdient veiligheid extra aandacht.
3. Verduurzaming & klimaatverandering:
 - De landbouw moet verduurzamen: vraagt dit om meer ruimte dan in de huidige situatie?
 - Hoe hard is het benodigde oppervlak van 7 ha voor zonnepanelen? Is dubbelgebruik mogelijk (parkeerplaatsen, bedrijventerrein, nieuwe woningen etc.)? Zijn andere oplossingen mogelijk (nieuwe technologieën)?
 - Vergroening van wegen: dit draagt bij aan het creëren van een prettig leefklimaat en is goed bij stijgende temperaturen. Bij de inrichting van wandel- en fietsroutes is nog onvoldoende rekening gehouden met een warmere toekomst. Langs sommige routes is vrijwel geen hoog, beschermend groen te vinden, waardoor het met name voor wandelaars en fietsers zelfs in de huidige zomers al

zeer onprettig kan zijn. Om deze routes in de toekomst begaanbaar te houden, moeten meer schaduwplekken worden gecreëerd. Op die manier voorkom je dat men de auto (met airco) in vlucht. Ook voor ouderen (zie vergrijzing) is dit leefbaarder. Bovendien is het goed voor de waterhuishouding en de gezondheid.

Afsluiting

Afsluitend was er een korte terugkoppeling vanuit de groepjes. Per groepje werd een uiteindelijke conclusie gedeeld en werd er verband gelegd tussen verschillende thema's. Tot slot kwam er nog een vraag over beleid voor specifieke doelgroepen. Op dit moment heeft de gemeente Rhenen echter geen doelgroepenbeleid. Er is aangegeven hier naar te kijken.